

POLÍTICA AGRÀRIA COMUNITÀRIA

UN POC D'HISTÒRIA...

L'origen de la PAC és remunta als anys 60, en una Europa occidental la població de la qual estava marcada pels anys de guerra i en la que l'agricultura havia quedat paralitzada i l'abastiment d'aliments no podia garantir-se. L'objectiu central d'esta primera PAC va ser fomentar **la millora de la productivitat agrícola**, de manera que els consumidors disposaren d'un subministrament estable d'aliments a preus assequibles, i garantir que la UE disposara d'un **sector agrícola viable**. Per aconseguir aquestos objectius es van ficar en marxa diferents mesures:

- a) Creació del mercat comú agrari, basat en la lliure circulació de productes entre països membres i en la imposició d'aranzels comuns als productes procedents de tercers països per donar preferència als comunitaris.
- b) Regulació del preu dels productes més representatius a través de les organitzacions comunes de mercats (OCM)*, que fixen un preu màxim i un preu mínim per a cada producte. Els mínims es van establir per damunt des del mercat mundial per a impulsar-ne la producció.
- c) La PAC oferia subvencions i sistemes que garantien preus elevats als agricultors, proporcionant incentius perquè produïren més.

A partir dels anys 80, la PAC va aconseguir **el seu objectiu** de fer evolucionar a la UE cap a **l'autosuficiència**. No obstant això, la UE va haver **d'enfrontar-se** també amb **excedents** quasi permanents dels principals productes agrícoles (cereals, vi, llet, mantega i carn de boví). Aquest problema s'intentà solucionar amb una sèrie de mesures:

- a) **Mesures de mercat:**
 - Exportació d'excedents amb ajuda de **subvencions** o **restitucions** per a compensar la diferència amb els preus mundials, que eren més baixos.
 - **Intervencions** per evitar que els preus s'enfonsaren: emmagatzematge o destrucció dels excedents .

Aquestes mesures van suposar un cost pressupostari elevat, van provocar distorsions en el mercat mundial i l'OCM va exigir més liberalització de l'agricultura europea. A més aquestes mesures no sempre van redundar en interès dels agricultors.

- b) **Mesures per a reduir la producció:** prejubilacions, abandonament de l'activitat, quotes als productes excedentaris, extensificació (incentiu del guaret i la silvicultura).

Al mateix temps la societat s'anava preocupant cada vegada més pel desenrotllament sostenible de l'agricultura i de la seua relació amb el medi ambient, i la Cimera per a la Terra, celebrada a principis dels anys 90 en Rio de Janeiro (1992) va suposar una fita fonamental.

Espanya entra a formar part de les comunitats Europees el 1986. L'adopció de la PAC suposà la reorientació de les exportacions a favor dels països comunitaris; una pujada dels preus agraris fins a equiparar-los amb els comunitaris; quotes a la producció que afectaren principalment a la zona cantàbrica (ramaderia bovina) i de les zones d'interior dedicades al cereal i la vinya; però també va rebre quantioses ajudes que afavoriren la modernització del sector, elevaren les rendes agrícoles i milloraren la vida dels agricultors.

En els anys 80 la PAC ja havia experimentat molts **canvis** importants, però la majoria és van produir a principi dels **90**. Els límits en la producció van contribuir a reduir excedents (**quotes de producció**). Per primera vegada és va fer insistència en una **agricultura respectuosa amb el medi ambient**.

Este canvi d'orientació de la PAC, que es va realitzar en 1999 amb l'Agenda 2000, va afegir també un element nou i essencial: una **política de desenrotllament rural**, que fomentava moltes iniciatives rurals i al mateix temps ajudava als agricultors a reestructurar les seues explotacions, diversificar la seua producció i millorar la comercialització dels seus productes.

En **2003** es va acordar una altra **reforma** fonamental. Els agricultors ja no obtenien les ajudes simplement per produir aliments. Abans, com més produïen els agricultors, més subvencions rebien. Ara, la immensa majoria de l'ajuda als agricultors es paga independentment de la quantitat produïda.

Esta reforma inclou els punts següents:

- Un **pagament únic** per explotació per als agricultors de la UE, independent de la producció («dissociació» de l'ajuda);
- La subordinació d'este pagament al respecte de normes mediambientals, de seguretat alimentària, de sanitat animal i vegetal i de benestar dels animals.
- Una política reforçada de desenrotllament rural amb la finalitat de modernitzar les explotacions agràries i guanyar en competitivitat al mateix temps que es protegeix el medi ambient, promoure la diversificació dels activitats agràries i no agràries en el món rural.

Nova Política Agrària Comú 2015-2020

En **2015** entra en vigor la **nova Política Agrària Comú**. Esta nova PAC acaba de desvincular les subvencions de la producció, posant especial èmfasi en el manteniment del Medi Ambient (Greening o "Pagament verd"). Només alguns cultius i ramats tindran subvencions complementàries per la producció (antigues ajudes acoblades, que ara s'anomenen "ajudes associades").

Objectius bàsics

- Assegurar una oferta estable d'aliments sans, variats, de qualitat i assequibles a la població de la Unió Europea.
- Aconseguir una agricultura sostenible, assegurar la protecció del medi ambient en benefici de les futures generacions.
- Aconseguir un desenrotllament territorial equilibrat, orientat cap a la diversificació de l'activitat agrícola i econòmica que cree nous llocs de treball i garantisca la viabilitat de les zones rurals.
- Proporcionar un nivell de vida raonable als agricultors comunitaris, permetent, al mateix temps, la modernització i el desenrotllament de la indústria agroalimentària.

Finançament necessari per a l'èxit dels objectius

Aconseguir estos objectius requereix oferir als agricultors europeus les compensacions econòmiques precises perquè orienten els seus recursos i esforços cap a eixos propòsits.

El finançament d'estos gastos és du a terme a través dels **Fons Europeus Agrícoles**:

- FEAGA (Fons europeu Agrícola de Garantia). Finançat 100% per la UE.

- FEADER (Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural). Finançat de manera compartida entre els Estats Membres i la UE.

Les mesures per aconseguir aquests objectius s'estructuren en **dos pilars**:

1) Primer Pilar, finança les despeses de mercat i les ajudes directes a través del FEAGA.

El FEAGA finança els gastos efectuats de conformitat amb el dret comunitari, de la següent naturalesa:

a) **Pagaments de mercat**, financen:

- La intervenció en els mercats de productes agraris.
- Les restitucions a l'exportació*.

*Les **restitucions a l'exportació** són subvencions pagades als exportadors a fi de poder exportar els productes agrícoles al mercat mundial. Es concedixen als exportadors de productes agrícoles de països comunitaris i tenen com a principal objectiu permetre la comercialització dels mateixos en estos països, per mitjà d'una compensació als exportadors equivalent a la diferència entre els preus interns de la UE i els del mercat mundial, generalment més baixos.

Per la pressió internacional s'intenten limitar les intervencions i les restitucions a moments de crisi i substituir-los per pagaments sense repercussió directa en el mercat, com la promoció de productes agraris en el mercat interior i en països tercers, o l'ús de sistemes ecològics.

b) Els **pagaments directes** a les explotacions agràries: substituïxen les ajudes a la producció. Tenen com a objectiu garantir als agricultors un nivell de renda adequat, davant la inestabilitat dels mercats i la competència de països més barats; i de compensar-los pels serveis prestats a la societat amb la producció d'aliments i el respecte al medi ambient. Són pagaments directes:

- Pagament bàsic*
- Pagament verd*
- Ajuda perquè s'instal·len joves agricultors
- Ajudes lligades a la producció
- Ajudes als petits productors

* **Pagament bàsic**: ajuda donada als llauradors per hectàrea i gual per a tots els llauradors d'un estat, regió o comarca i que reben només els llauradors actius (aquells que tenen uns ingressos totals que provenen, al menys en un 20%, de les activitats agràries).

* **Pagament verd** (greening): Els beneficiaris del Pagament Bàsic, rebran este pagament per adoptar una sèrie de pràctiques agràries beneficioses per al clima i el medi ambient.

A més, els Estats poden afegir dos pagaments voluntaris per tindre tota o una part de les explotacions en zones amb limitacions naturals, o produir en certs sectors considerats prioritaris per raons econòmiques o socials.

2) Segon Pilar, finança el desenvolupament rural a través del FEADER, inclou, entre altres, les mesures següents:

- Incorporació de jòvens.
- Plans de millora de les explotacions.
- Inversions en indústries agroforestals.

- Ajudes al repoblament.
- Ajudes a zones amb limitacions naturals (abans zones desfavorides).
- Ajudes agroambientals i a l'agricultura ecològica.
- Construcció i millora d'infraestructures.

Totes aquestes mesures es dirigixen a millorar la competitivitat a través del coneixement i la innovació; el respecte del medi ambient i del paisatge rural, i la millora del nivell de vida dels llauradors per a evitar el despoblament agrari.

* **Organitzacions comuns dels mercats agrícoles (OCM)**

Les organitzacions comuns de mercats (OCM) es van crear a partir de 1962 en el marc de la Política Agrícola Comuna (PAC). Els OCM cobrixen aproximadament el 90% de la producció agrícola de la UE. Regulen la producció i la comercialització dels productes o grups de productes (cereals, fruites i llegums, carn porcina, ous, vaig veure, etc.) per a garantir uns ingressos estables als agricultors i un abastiment continu dels consumidors europeus. Les OCM constitueixen els principals instruments del mercat agrícola comú en la mesura que eliminen els obstacles dels intercanvis intracomunitaris de productes agrícoles i mantenen una barrera aranzelària comú respecte de tercers països.

Per a exercir el seu paper, els OCM compten amb diversos mecanismes:

- La intervenció en els mercats (recompria dels excedents de producció, ajudes a l'emmagatzematge, fixació del preu que marca el mercat)
- Els pagaments directes als agricultors
- La limitació de la producció
- Mesures comercials (drets de duana, contingents aranzelaris, restitucions per exportació).